

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту організацій

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 073 Менеджмент

на тему: «Формування конкурентної позиції приладобудівного
підприємства»

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Потрібний Микита Сергійович _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волчек Руслан Миколайович _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Основні підходи до встановлення сутності поняття «конкурентна позиція» підприємства	5
1.2. Фактори впливу на конкурентну позицію підприємства	12
1.3. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства...	19
РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	28
2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансового стану ТОВ «Телекарт-Прилад».....	28
2.2. Оцінка конкурентного середовища ТОВ «Телекарт-Прилад».....	39
2.3. Заходи щодо зміцнення конкурентної позиції ТОВ «Телекарт-Прилад».	54
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що управління конкурентною позицією підприємства відображає його реальну ефективність в умовах тиску з боку конкурентів. Головна мета підприємства – підтримання сталої конкурентної позиції, яка включає можливість зберігати досягнуті переваги в конкурентному середовищі, забезпечувати стабільний рівень конкурентоспроможності та ефективно адаптуватися до змін зовнішніх факторів, невідконтрольних підприємству.

В сучасних умовах економічного розвитку України особливо важливою є проблема досягнення підприємствами конкурентних переваг, які сприяють підвищенню їхньої ефективності та стабільному економічному зростанню.

Основними передумовами для досягнення високої ефективності підприємств є узгодження економічних інтересів підприємства з інтересами навколишнього середовища, що дозволяє створити стійку до загроз систему, здатну реалізовувати економічні інтереси та місію підприємства.

Проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємств різних сфер діяльності широко висвітлена в науковій і професійній літературі. Значний внесок у вирішення окремих питань цієї теми зробили зарубіжні (М. Портер, І. Ансофф, Р. Грант та ін.) і вітчизняні (А. Павленко, І. Смолін, І. Рєпіна, О. Олексюк, А. Наливайко, С. Ілляшенко, С. Кліменко та ін.) дослідники.

Метою роботи є розробка заходів зі зміцнення конкурентної позиції ТОВ «Телекарт-Прилад».

Завдання дослідження. Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- систематизувати поняття «конкурентна позиція» підприємства;
- надати загальну характеристику ТОВ «Телекарт-Прилад» та зробити фінансово-економічний аналіз його діяльності;

- проаналізувати конкурентну позицію ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- обґрунтувати заходи зі зміцнення конкурентної позиції та оцінити ефективність запропонованих заходів на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Об'єктом дослідження є ТОВ «Телекарт-прилад».

Предметом дослідження є управління конкурентною позицією ТОВ «Телекарт-Прилад».

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувалися монографії, наукові статті, дані органів державної статистики, а також внутрішня статистична та бухгалтерська звітність підприємства. При написанні роботи використовувались комп'ютерні програми MS Word, MS Excel.

Практична значимість цієї роботи полягає в тому, що результати цього дослідження можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності підприємства шляхом удосконалення конкурентної позиції, що згодом приведе до збільшення долі компанії на ринку. Отримані теоретичні та практичні результати можуть бути використані для підвищення ефективності управління конкурентною позицією досліджуваного підприємства.

Інформаційну базу дослідження склали фінансова звітність підприємства, нормативні акти, статистична звітність та ін.

Обсяг та структура роботи: дипломна робота містить 70 сторінок, складається з вступу, двох розділів, висновку та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження ми дійшли до наступних висновків:

1. У процесі критичного аналізу літератури, ми дійшли до висновку, що конкурентна позиція – це становище компанії, що фіксується в певний момент часу щодо її конкурентів. Вона формується в процесі здійснення суб'єктом підприємництва конкурентних дій (впливів на конкурентів та їх протидії), у ході яких відбувається реалізація потенціалу конкурентоспроможності даної компанії. Придбання конкурентної позиції компанією впливає зміну рівня, і навіть можливості реалізації конкурентоспроможності наступних конкурентних дій. Аналіз факторів впливу на формування конкурентної позиції довів, що вони можуть впливати як у бік підвищення конкурентоспроможності підприємства та його конкурентної позиції, та і у бік зменшення. Аналіз конкурентоспроможності підприємства дуже важливий і складний процес, що вимагає уважного відстеження процесів, що відбуваються в середовищі, оцінки факторів та встановлення зв'язку між факторами, сильними та слабкими сторонами організації, а також можливостями та загрозами, які існують у зовнішньому середовищі.

2. Проведений аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» дозволив зробити висновок, що за аналізований період відбулися коливання значення даних показників, це вказує на те, що ефективність підприємства не є стабільною. Звісно, через пандемію COVID-19, повномасштабні воєнні дії на території України, багатьом підприємствам важно зберігати стабільність та конкурентоспроможність. Рентабельність сукупного капіталу у період з 2020 по 2021 роки різко скоротилася, проте в 2022 році стан трошки поліпшився. Рентабельність власного капіталу у 2022 р. теж має тенденцію до зниження порівняно з 2021 р., що свідчить про зниження ефективності використання власних коштів.

3. Для формування конкурентної позиції ТОВ «Телекарт-Прилад» вважаємо звернути увагу керівництва на наступні моменти:

- продовжувати інвестувати в новітні технології та автоматизацію виробництва для підтримання і посилення конкурентних переваг;
- диверсифікувати ринки збуту продукції, зменшуючи залежність від зовнішніх факторів та підвищуючи стабільність доходів;
- впроваджувати стратегії управління ризиками для мінімізації негативного впливу нестабільного зовнішнього середовища, таких як економічні та політичні ризики, а також зростання цін на сировину.

Загалом, ТОВ «Телекарт-Прилад» має міцні конкурентні позиції в привабливій галузі, що створює умови для активної наступальної стратегії, спрямованої на зростання та розвиток.

4. З огляду на ситуацію, яка виникла у 2023-2024 роках в вітчизняній енергетиці, на ринку виник високий попит на резервні джерела електричної енергії. Це є сприятливою умовою для ТОВ «Телекарт-Прилад» для розширення асортименту та збільшення обсягів виробництва резервних джерел електроенергії, що може забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах поточної економічної ситуації. Більш того, розвиваючи відновлювальні джерела енергії досліджуване підприємство зможе зробити вагомий внесок у розвиток екологічної інфраструктури та покращення енергетичної незалежності країни. На нашу думку, найбільш перспективним напрямком розвитку нового виду продукції для ТОВ «Телекарт-Прилад» є сонячні панелі, інвертори до них із чистою синусоїдою та зарядні станції для електричних автомобілів. Проведений аналіз та розрахунки показують, що запропонований інвестиційний проект є економічно вигідним та доцільним для реалізації на ТОВ «Телекарт-Прилад». Впровадження нових видів продукції сприятиме підвищенню конкурентної позиції досліджуваного підприємства та зростанню його доходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельтюков Є. А., Некрасова Л. А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2019. № 2. С. 6–13.
2. Белова Т. Г. Конкурентні позиції підприємства на ринку : проблеми визначення та оцінювання. *Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць*. 2020. № 4. С. 101-105.
3. Близнюк С. В., Остапенко А. В. Конкурентний потенціал підприємництва як категорія сучасних економічних досліджень. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 7. С. 41-42.
4. Брінь Н. П. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, показники та методичні засади динамічної оцінки. *Причорноморські економічні студії*. 2021. № 64. С. 36–43. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.64-7>. (дата звернення: 19.02.2024).
5. Брінь П.В., Прохоренко О.В., Васильченко М.С. Оцінка конкурентоспроможності стратегічної зони господарювання диверсифікованого підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6(11). С. 103–106.
6. Вартість компонентів інверторів. URL: <https://alton.com.ua/ua/solnechnye-batarei/inventory/> (дата звернення: 19.02.2024).
7. Вартість різних типів інверторів. URL: <https://kvolts.com.ua/hibrydni-inventory-z-pravylnoiu-synusoidoiu/> (дата звернення: 19.02.2024).
8. Волошин А. В. Характеристика конкурентоспроможності та визначення її сутності. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2023. № 4. С. 83–88.

9. Гамова О. В. Методичні основи управління конкурентоспроможністю підприємств машинобудування та напрямки її підвищення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. Т. 2, № 4. С. 27–32.
10. Дейнега І.О. Конкурентоздатність підприємства: визначення суті та впливу факторів. *Інфраструктура ринку : електрон. наук.-практ. журн.* Одеса, 2020. Вип. 40. С. 171-175.
11. Динаміка обсягу реалізованих товарів та послуг за галузями. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (дата звернення: 17.04.2024).
12. Динаміка цін на мережеві сонячні інвертори Huawei. URL: https://www.mojo.ua/ua/odessa/tovary_dlya_doma/alternativnaya_energ/inventory/ (дата звернення: 19.02.2024).
13. Інтернет-портал «DW». URL: <https://www.dw.com/uk/sonacni-paneli-proti-blekautiv-ak-zaraditi-vidklucennam-elektriki-i-skilki-ce-kostue-13062024/video-69356028> (дата звернення: 04.03.2024).
14. Інтернет-портал «Українська Енергетика». URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/yakumu-ie-perspektyvu-rozvytku-soniachnoi-enerhii-v-ukraini> (дата звернення: 04.03.2024).
15. Кемза Р. Г. Методи оцінки та шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики : матеріали Міжнар. науково-практ. конф.*, м. Київ, 28 трав. 2021 р. Київ, 2021. С. 40–43.
16. Колмакова О. М., Андріянова О. А. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Young Scientist (Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture)*. 2018. № 5. С. 37–41.
17. Кравчук Б. В., Лазоренко Т. В. Фактори забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Держава та регіони*. 2020. № 5. С.

- 50–54. URL: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-5-9>. (дата звернення: 19.02.2024).
18. Кузнецова І. О. Стратегічне управління підприємством на засадах ресурсного підходу. *Науковий вісник ОНЕУ*. Одеса. 2023. №7-8. С. 308-319.
19. Кузнецова І. О., Балабаш О.С. Сценарне планування як інструмент стратегічного управління розвитком альтернативної енергетики. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. Одеса. ОНЕУ. 2022. № 3-4 (82-83). С. 137-150.
20. Кузнецова І., Горбатюк В. Конкурентна стратегія лідирування за витратами: сутність, особливості та підходи до реалізації. *Науковий вісник ОНЕУ*. Одеса, 2021. № 1-2 (278-279). С.59-66.
21. Кузнецова І.О., Горбатюк В.В. Сучасні підходи до формування конкурентної стратегії підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. Одеса: ОНЕУ. 2020. № 3-4 (74-75). С.109–120.
22. Кузнецова І.О., Карпенко Ю.В. Технології управління організацією: Навчальний посібник. Харків: «Діса плюс», 2023. 104 с.
23. Кузнецова, І. О., Балабаш, О. С. Сценарне планування як інструмент стратегічного управління розвитком альтернативної енергетики. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. Одеса: ОНЕУ. 2022. № 3-4 (82-83). С. 137-150. URL: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(82-83\).2022.137-150](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(82-83).2022.137-150) (дата звернення: 27.03.2024).
24. Мельник К.М. Управління конкурентними позиціями підприємства: сутність та взаємозв'язок категорій. *Економіка підприємства, теорія та практика. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. С. 260 -262.
25. Мізюк С.Г., Коваленко Н.В. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства: сутність, основні складові та джерела формування

- конкурентних переваг. *Науковий журнал Класичного Приватного Університету*. 2019. Випуск №2 (13). С. 26-30.
26. Огляд ринку сонячних панелей в Україні. URL: <https://joule.ua/blog/tsiny-na-soniachni-batarei-v-ukraini/> (дата звернення: 20.03.2024).
27. Прийняття управлінських рішень: методи та моделі: моногр. / Кузнецова І.О., Балабаш О.С., Карпенко Ю.В., Сокурєнко І.А.; за заг. ред. І.О. Кузнецової. Харків: Діса плюс, 2022. 156 с.
28. Пучкова С. І., Сергєєв П. П. Про підходи до визначення конкурентоспроможності як економічної категорії. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2019. № 3. С. 143–149.
29. Рентабельність операційної та усієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2022). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/rodp/rodp_pr/rodp_pr_u/rodp_pr_1218_u.htm (дата звернення: 04.03.2024).
30. Собко В. О., Салоїд С. В. Управління конкурентною позицією підприємства на основі впровадження нової продукції. *Сучасні підходи до управління підприємствами*. 2018. № 3. С. 251–259.
31. Сучасні технології управління: колективна монографія / За заг. ред. І. О. Кузнецової, О. С. Балабаш. Одеса: ОНЕУ, 2023. 320 с.
32. Технології прийняття управлінських рішень: колективна монографія / За заг. ред. І. О. Кузнецової. Харків: «Діса плюс», 2023. 430 с.
33. Технології управління як складова формування конкурентних переваг підприємства: моногр. / І.О. Кузнецова, О. С. Балабаш, Д.О. Хетагурова, та інш.; за заг. ред.: І. О. Кузнецової, О. С. Балабаш. Харків: Діса плюс, 2023. 226 с.

34. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2010-2022 роки. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.03.2024).
35. Швед Т. В., Біла І. С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Економіка і суспільство*. 2019. № 8. С. 405–410.
36. Шпильова В. О., Кравчик Ю. В., Ященко І. В. Управління конкурентними позиціями підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 23–30.
37. Щадило М. І. Характеристика ключових факторів конкурентоспроможності підприємства. *Соціально-правові студії*. 2022. № 4. С. 171–175.
38. Янковий О. Г. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія. Одеса : Атлант, 2017. 514 с
39. Яременко О., Чечоткіна Г. Методи оцінки та шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економічні інновації*. 2017. № 1 (8). С. 55–61.
40. Balabash Olha, Kuznetsova Inna, Levytska Inna, Zaika Svitlana, Skrypko Tetyana. Strategic Management of the Enterprise: Analysis of Sectoral Determinants. *Independent Journal of Management & Production*. Volume 13. Issue 3. May 2022. P. 196-214.
41. Gartner W. B. (1985). [Review of Competitive Strategy; Competitive Advantage, by M. E. Porter & M. E. Porter]. *The Academy of Management Review*, 10(4), 873–875. URL: <https://doi.org/10.2307/258056> (дата звернення: 19.02.2024).
42. Karpenko Y., Kuznetsova I., Chykurkova A., Matveyeva M., Hridin O., Nakonechna K. Formation of the Enterprise Strategy based on the Industry Life Cycle. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. Vol. 12 №3. P.262-280. URL: <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1537> (дата звернення: 27.03.2024).